

ΨΗΦΙΑΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ... ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΑΣ

Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε
και να κάνετε κάθε γονέας

Όλοι μαθαίνουμε στο σπίτι, το σχολείο
και μέσα από τις καθημερινές μας
δραστηριότητες πώς να γίνουμε
υπεύθυνοι πολίτες, σήμερα όμως είναι
άκρως σημαντικό να γίνουμε, εμείς και
τα παιδιά μας, και **ψηφιακοί πολίτες**.

www.coe.int/education

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Τι σημαίνει ψηφιακός πολίτης;

Ψηφιακός είναι ο πολίτης που χρησιμοποιεί την τεχνολογία με ασφάλεια, με ήθος και υπευθυνότητα, προστατεύοντας τα δικαιώματα και τις πληροφορίες του, καθώς και τα δικαιώματα και τις πληροφορίες όλων όσοι συμμετέχουν στον ψηφιακό κόσμο.

Εναπόκειται σε εσάς,
τους γονείς, να βοηθήσετε
τα παιδιά σας να γίνουν
ψηφιακοί πολίτες.

Στις μέρες μας, τα παιδιά κάθε ηλικίας καταναλώνουν πολύ χρόνο παραμένοντας «συνδεδεμένα ψηφιακά», μέσω κινητών τηλεφώνων, εφαρμογών, επιτραπέζιων υπολογιστών και ταμπλετών, αλλά και μέσω παιχνιδιών και ειδών οικιακής χρήσης. Αναρτούν πληροφορίες και γνωρίζουν ανθρώπους που πιθανώς να μην συναντήσετε ποτέ.

Οι πάροχοι υπηρεσιών και οι διαφημιστικές εταιρείες συλλέγουν συνεχώς δεδομένα από το περιεχόμενο που αναρτούν τα παιδιά για να τα στοχοθετήσουν με διαφημίσεις, να κατατάξουν ανάλογα με τη σημασία τα αποτελέσματα που λαμβάνουν από τις μηχανές αναζήτησης και ακόμα να διαμορφώσουν μελλοντικά προϊόντα και εργαλεία τα οποία θα ανταποκρίνονται καλύτερα στις προτιμήσεις των εφήβων.

Προπαντών, οι πληροφορίες που παρέχονται διαδικτυακά δημιουργούν συνεχώς «ψηφιακά αποτυπώματα» τα οποία είναι σχεδόν αδύνατον να διαγραφούν. Μία από τις πτυχές της ψηφιακής ιθαγένειας είναι η δημιουργία θετικών ψηφιακών αποτυπωμάτων και η κατανόηση των δεδομένων που δίνονται.

Τα όρια μεταξύ του ψηφιακού και του αληθινού κόσμου εξαλείφονται με ταχύ ρυθμό. Τα παιδιά χρησιμοποιούν πλέον ψηφιακά εργαλεία συχνά προτού μάθουν πραγματικά πώς να αλληλεπιδρούν θετικά και υπεύθυνα με την οικογένεια και τους φίλους στη διαπροσωπική επαφή. Με λίγα μόνο κλικ μπορούν να βρεθούν σε μεγάλες κοινότητες, στις οποίες πιθανότατα δεν μπορούν να δουν με ποιον επικοινωνούν, ή τότε τα λόγια τους ή οι ενέργειές τους μπορούν να ενέχουν κίνδυνο ή να πληγώνουν, παρόλο που δεν είχαν τέτοια πρόθεση.

Σκοπός της εκπαίδευσης όσον αφορά την ψηφιακή ιθαγένεια είναι να παράσχει στα παιδιά τη δυνατότητα και την καθοδήγηση να μάθουν να χρησιμοποιούν καλά τα απαραίτητα εργαλεία που θα τα βοηθήσουν να καταστήσουν τον ψηφιακό κόσμο έναν ανοικτό, δημιουργικό χώρο που δεν αποκλείει κανέναν, όπου οι άνθρωποι σέβονται τα δικαιώματα του άλλου και τον συνάνθρωπό τους. Ο κόσμος αυτός συνίσταται από τις **αξίες, στάσεις ζωής, δεξιότητες, γνώσεις** και την **κριτική κατανόηση** που αποτελούν τα θεμελιώδη στοιχεία για να γίνει κάποιος δίκαιος και υπεύθυνος πολίτης που νοιάζεται για τον συνάνθρωπό του, τόσο στον ψηφιακό όσο και στον αληθινό κόσμο.

Τι είναι η Ψηφιακή Ιθαγένεια;

Η Ψηφιακή Ιθαγένεια μπορεί να παρομοιαστεί με ένα πλαίσιο, με ένα φίλτρο κατά κάποιον τρόπο, το οποίο καθοδηγεί τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούμε την ψηφιακή τεχνολογία και συμπεριφερόμαστε στο διαδίκτυο. Αφορά τα πράγματα που πρέπει να γνωρίζουμε, να κάνουμε και να είμαστε, προκειμένου να **χρησιμοποιούμε δημιουργικά και υπεύθυνα** το διαδίκτυο, τα κινητά τηλέφωνα, τις εφαρμογές και άλλες συσκευές συνδεδεμένες με το διαδίκτυο, προκειμένου να επικοινωνούμε, να εξερευνούμε, να εργαζόμαστε, να μαθαίνουμε και να παίζουμε στο διαδίκτυο.

Η ψηφιακή ιθαγένεια ορίζει τον τρόπο με τον οποίο **έχουμε πρόσβαση και χρησιμοποιούμε τις ψηφιακές τεχνολογίες** και τα δεδομένα, καθιστώντας ευκολότερο για εμάς να επωφεληθούμε από τις ευκαιρίες που μας προσφέρει ο ψηφιακός κόσμος και να αποφεύγουμε τις παγίδες. Μας βοηθά να αποκτήσουμε τις γνώσεις που χρειαζόμαστε για να συμμετέχουμε σε διάφορες κοινότητες (όπως κοινωνικά δίκτυα ή διαδικτυακές ομάδες συνομιλίας) και την κριτική κατανόηση να αποφασίσουμε σε ποιες θέλουμε να συμμετέχουμε. Μας παρέχει επίσης τις αξίες και τη στάση ζωής που διασφαλίζουν ότι όλοι μπορούν να εκφράζουν τις απόψεις τους.

Η ψηφιακή τεχνολογία αναπτύσσεται συνεχώς και υπεισέρχεται σε νέους τομείς της ζωής μας, μέσα από τα παιχνίδια, την ψυχαγωγία, την υγεία, τις οικιακές συσκευές και άλλα. Καθιστά τη **διά βίου μάθηση ευκολότερη** αλλά και απαραίτητη, επειδή πρέπει να παραμένουμε σε εγρήγορση τόσο όσον αφορά τα πλεονεκτήματα της τεχνολογίας όσο και τον αρνητικό αντίκτυπο που μπορεί να έχει στην ποιότητα ζωής μας και στους ανθρώπους ανά τον κόσμο.

Στον Δείκτη Ψηφιακής Ευγένειας «Digital Civility Index» της Microsoft, οι γονείς αναδεικνύονται ως οι πλέον αξιόπιστοι όσον αφορά τη διαφύλαξη της ασφάλειας των ατόμων και των οικογενειών στο διαδίκτυο.

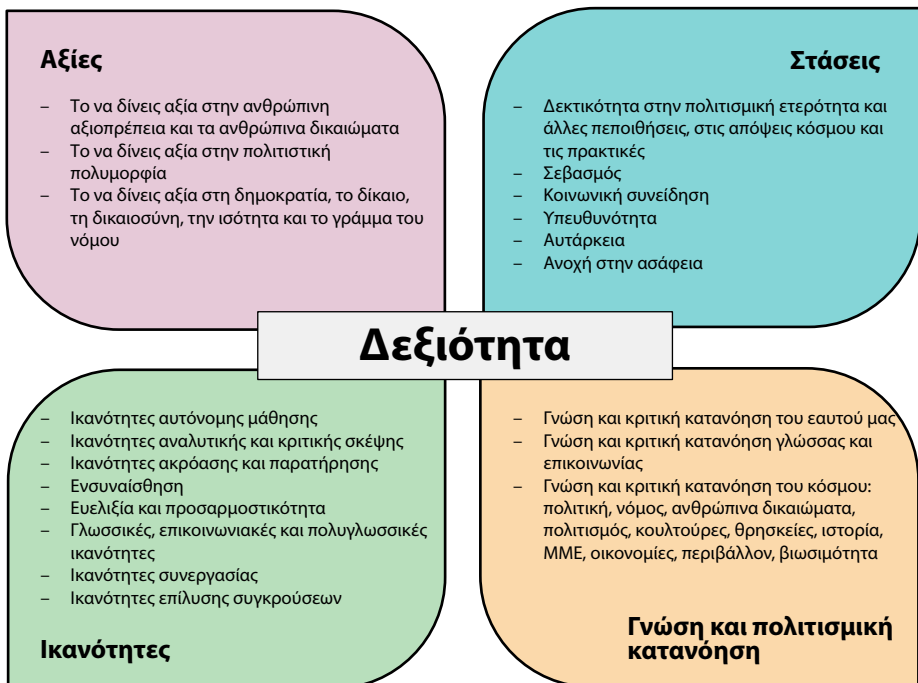
Τα παιδιά μαθαίνουν από τις πράξεις σας, όχι από αυτά που τους λέτε να κάνουν. Δείξτε τους πώς να επιδεικνύουν υπευθυνότητα και σεβασμό προς στους άλλους.

Ως γονέας... από πού να αρχίσω;

Η ψηφιακή ιθαγένεια αρχίζει από το σπίτι, από την πρώιμη παιδική ηλικία. Στα πρώτα χρόνια της ζωής τους, τα παιδιά παρακολουθούν αδιάκοπα πώς οι γονείς τους, τα μεγαλύτερα αδέρφια τους και οι οικογενειακοί φίλοι επικοινωνούν και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, και αντιγράφουν αυτό που βλέπουν. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο μαθαίνετε στα παιδιά σας θεμελιώδεις αξίες της ιδιότητας του πολίτη, όπως δικαιοσύνη, ισότητα και δικαιώματα, και τη στάση που πρέπει να κρατούν, όπως σεβασμός, δεκτικότητα απέναντι στους άλλους και θέληση να κάνουν αξιόλογες πράξεις.

Καθώς βελτιώνουν τις δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης –και οι δύο εξίσου απαραίτητες για τον ψηφιακό πολίτη– θα αρχίσουν να δείχνουν ενδιαφέρον για τα αισθήματα των ανθρώπων γύρω τους και θα μάθουν να δείχνουν ενσυναίσθηση για τους άλλους. Σε αυτό το σημείο χρειάζονται πολλές ευκαιρίες για να μάθουν να συνεργάζονται, να επιλύουν απλά προβλήματα και να προσαρμόζονται σε νέες καταστάσεις –τα οικογενειακά παιχνίδια με κάρτες και τα επιτραπέζια παιχνίδια αποτελούν έναν εξαιρετικό και ψυχαγωγικό τρόπο για να αναπτύξουν αυτές και άλλες δεξιότητες.

Οι αξίες, οι στάσεις ζωής και οι δεξιότητες, καθώς και συγκεκριμένα είδη γνώσης και κατανόησης που τα παιδιά θα αναπτύξουν μεγαλώνοντας, καλούνται **ικανότητες**. Αποτελούν τα θεμελιώδη στοιχεία στα οποία στηρίζεται η ψηφιακή ιθαγένεια.

Σκεφτείτε πώς μπορείτε να βοηθήσετε τα παιδιά σας να αναπτύξουν τις 20 παραπάνω ικανότητες· μπορείτε να μάθετε περισσότερα στην ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης: www.coe.int/dce.

Γιατί είναι η ψηφιακή ιθαγένεια τόσο σημαντική για τα παιδιά μου;

Βοηθώντας τα παιδιά σας να αναπτύξουν αυτές τις ικανότητες, θα τους δώσετε τα εφόδια για να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες όχι μόνο στο σχολείο ή στο παιχνίδι, αλλά και στον ψηφιακό κόσμο. Τα παιδιά σας θα έχουν πρότυπα αναφοράς που θα τα βοηθήσουν να μάθουν και να αναπτυχθούν μέσα από τις πολλές ευκαιρίες που τους προσφέρει ο ψηφιακός κόσμος, καθώς θα είναι:

- ▶ πιο επιλεκτικά σε σχέση με το ποιους συναντούν και το είδος των δραστηριοτήτων που αναπτύσσουν στο διαδίκτυο·
- ▶ πιο ανθεκτικά σε επιβλαβείς συμπεριφορές που μπορούν να προέρχονται από ό,τι βλέπουν και ακούν στο διαδίκτυο, επειδή θα διαθέτουν τα δικά τους προσωπικά φίλτρα - τις ικανότητες τους όσον αφορά την ψηφιακή ιθαγένεια·
- ▶ πιο ευπροσάρμοστα σε νέες καταστάσεις, επειδή θα είναι ανοικτά σε άλλες απόψεις, κουλτούρες και πρακτικές.

Οι δέκα τομείς της Ψηφιακής Ιθαγένειας

Κάθε κόσμος έχει διαφορές και ειδικές ανάγκες, ανάλογα με τον τόπο και την περιοχή σε κάθε τόπο. Αυτό ισχύει και για τον ψηφιακό κόσμο, όπου συγκεκριμένο περιεχόμενο στο οποίο έχουμε πρόσβαση και συγκεκριμένα πράγματα που κάνουμε απαιτούν μεγαλύτερη εστίαση σε ορισμένες ικανότητες αντί σε άλλες. Προκειμένου να διευκολύνει εσάς τους γονείς να κατανοήσετε καλύτερα τις ανάγκες των παιδιών σας και τις ικανότητες που πρέπει αυτά να αναπτύξουν, το Συμβούλιο της Ευρώπης κατέταξε τις ψηφιακές δραστηριότητες σε τρεις μεγάλες ομάδες οι οποίες καλύπτουν δέκα τομείς ή πεδία.

Γνωρίζετε ότι...

... η ψηφιακή τεχνολογία προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες μάθησης για τα παιδιά σας; Τόσο οι οικογένειες όσο και τα σχολεία διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση των παιδιών όσον αφορά την ψηφιακή ιθαγένεια.

Διασφαλίστε την πρόσβαση και την ένταξη

► Εμπλακείτε!

- Εξερευνήστε τον ψηφιακό κόσμο με τα παιδιά σας, βοηθήστε τα να επιλέξουν ιστοχώρους και εργαλεία κατάλληλα για την ηλικία και τα ενδιαφέροντά τους και συζητήστε τη διαδικτυακή τους δραστηριότητα όποτε μπορείτε.
- Καθορίστε ορισμένους βασικούς κανόνες από τους οποίους δεν θα πρέπει να παρεκκλίνουν τα παιδιά σας και που θα σας επιτρέπουν να τα επιτηρείτε πιο εύκολα, ακόμα και εξ αποστάσεως.
- Συζητήστε μαζί τους την έννοια της ισότητας και τρόπους με τους οποίους μπορούμε να καταστήσουμε τον ψηφιακό κόσμο προσβάσιμο σε όλους, ανεξαρτήτως αναπηρίας, φύλου, φυλής, κουλτούρας...
- Ενθαρρύνετε τα να σας προσεγγίζουν όποτε αισθάνονται άβολα ή νιώθουν αποκλεισμένα στο διαδίκτυο.

► Ιδέες για τους εκπαιδευτικούς

- Συμπεριλάβετε την ψηφιακή ιθαγένεια στις καθημερινές δραστηριότητες της τάξης. Δεν χρειάζεται να έχετε πρόσβαση στην ψηφιακή τεχνολογία για να αναπτύξετε τις ικανότητες όσον αφορά την ψηφιακή ιθαγένεια!
- Δώστε παραδείγματα στα παιδιά για το «γιατί» και το «πώς» μπορούν να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους και τα δικαιώματα των άλλων ανθρώπων να έχουν πρόσβαση στην τεχνολογία και να μην αποκλείονται από σχετικές δραστηριότητες.
- Διδάξτε στα παιδιά να διαχειρίζονται τη μάθησή τους και να είναι δημιουργικά με την ψηφιακή τεχνολογία.

Το διαδίκτυο προσφέρει μεγάλη γκάμα εργαλείων και πλατφορμών που καθιστούν τη μάθηση ανεξαρτήτως τόπου και χρόνου μια ισχυρή πραγματικότητα.

Τα 4 θεμελιώδη στοιχεία της μάθησης ανεξαρτήτως τόπου και χρόνου:

Να μπορούμε να μαθαίνουμε με ανεξάρτητο τρόπο.

Να πιστεύουμε στις αξίες μας.

Να δρούμε, όντως ταυτόχρονα σκεπτόμενοι.

Να αλληλεπιδρούμε ουσιαστικά με τους άλλους.

Γνωρίζετε ότι...

... η μάθηση και η δημιουργικότητα συνδέονται στενά και ότι η μάθηση ανεξαρτήτως τόπου και χρόνου αποτελεί ένα από τα κλειδιά της επιτυχίας στην κοινωνία της πληροφορίας;

Πρωθήστε τη μάθηση και τη δημιουργικότητα

► Εμπλακείτε!

- Παίξτε με τα παιδιά σας για να τα βοηθήσετε να μάθουν μέσα από την εξερεύνηση και το παιχνίδι.
- Κάντε ψυχαγωγικές δραστηριότητες και πηγαίντε σε μέρη ψυχαγωγίας όλοι μαζί για να τονώσετε τη φαντασία τους.
- Αξιοποιήστε κάθε ευκαιρία για να ενισχύσετε τη δημιουργικότητά τους· η δημιουργικότητα στην παιδική ηλικία έχει αποδειχθεί ότι είναι τρεις φορές πιο σημαντική από το δείκτη νοημοσύνης σε ό,τι αφορά τις δημιουργικές επιδόσεις μακροπρόθεσμα.
- Οργανώστε συνεργατικές δραστηριότητες με την οικογένεια και τους φίλους σας για να βοηθήσετε τα παιδιά σας να συνειδητοποιήσουν την αξία της δικαιοσύνης και του δικαίου, καθώς και του σεβασμού των άλλων και των ιδεών τους.

► Ιδέες για τους εκπαιδευτικούς

- Κάντε κάποιες δραστηριότητες συγγραφής κώδικα στην τάξη. Έτσι, θα βελτιωθεί η κατανόηση των παιδιών όσον αφορά τις δυνατότητες και τα όρια της τεχνολογίας.
- Χρησιμοποιήστε την τεχνολογία στην τάξη κατά τρόπο ώστε η μάθηση να γίνει μια θετική εμπειρία για όλα τα παιδιά.
- Οργανώστε δραστηριότητες στην τάξη που θα ενθαρρύνουν τη συνεργασία και θα επιτρέψουν στα παιδιά να ασκήσουν τις αξίες της «ζωντανής» δημοκρατίας.
- Διεγείρετε τη δημιουργικότητα των παιδιών και συζητήστε για θέματα ιδιοκτησίας των δημιουργικών έργων και τα πνευματικά δικαιώματα.

Το διαδίκτυο παρέχει πρόσβαση σε πολύτιμες ευκαιρίες για μάθηση και εκπαιδευτικό υλικό που βοηθούν τα παιδιά σας να γίνουν ψηφιακοί πολίτες.

Προτρέψτε τα παιδιά να εξοικειωθούν με την επεξεργασία, ανάλυση και επικύρωση πληροφοριών.

Πληροφοριακός Αλφαριθμητισμός και Αλφαριθμητισμός των Μέσων

Γνωρίζετε ότι...

... ο πληροφοριακός αλφαριθμητισμός και ο αλφαριθμητισμός των μέσων αποτελούν σημαντικούς πυλώνες της ψηφιακής ιθαγένειας;

Βοηθήστε τα παιδιά σας να αναπτύξουν δεξιότητες αλφαριθμητισμού

► Εμπλακείτε!

- Πλοηγηθείτε στο διαδίκτυο με τα παιδιά σας και δείξτε τους τρόπους για να μπορούν να ξεχωρίζουν την αλήθεια από το ψέμα, τις αληθινές από τις ψευδείς πληροφορίες.
- Προτρέψτε τα παιδιά σας να χρησιμοποιήσουν μια μηχανή αναζήτησης για να βρουν πληροφορίες σχετικά με ένα θέμα που θα έχετε επιλέξει μαζί. Συγκρίνετε τα αποτελέσματα και βρείτε τρόπους για την αναζήτηση αξιόπιστων πηγών στο διαδίκτυο.
- Εξηγήστε στα παιδιά σας ότι οποιοσδήποτε μπορεί να γράψει οτιδήποτε στο διαδίκτυο. Βοηθήστε τα να βρουν παραδείγματα που δείχνουν πώς πληροφορίες και μηνύματα είναι διαμορφωμένα για να επηρεάζουν τον τρόπο σκέψης μας.

► Ιδέες για τους εκπαιδευτικούς

- Συμπεριλάβετε δραστηριότητες στην τάξη που να επιτρέπουν στα παιδιά να αναλύουν, να αξιολογούν και να δημιουργούν πληροφορίες από μικρή ηλικία.
- Δείξτε τους πόσο εύκολα μπορούμε να αναρτήσουμε περιεχόμενο στο διαδίκτυο και γιατί είναι τόσο σημαντικό όλοι μας να διασταυρώνουμε τις πληροφορίες.
- Δείξτε τους τους καλύτερους τρόπους χρήσης των μηχανών αναζήτησης όταν ψάχνουν κάτι και πώς να αναλύουν, να συγκρίνουν και να επικυρώνουν τα αποτελέσματα.

Όπως διδάσκουμε τα παιδιά μας να αντιμετωπίζουν τους κινδύνους στο σπίτι ή στην πόλη τους, έτσι θα πρέπει να μάθουν να πλοηγούνται με σιγουριά και ασφάλεια στο διαδικτυακό περιβάλλον, για τη δική τους ευημερία και την ευημερία όσων βρίσκονται γύρω τους.

Δείξτε στα παιδιά πώς να βρίσκουν ουσιαστικές απαντήσεις, να διεξάγουν τεκμηριωμένες έρευνες και να συμμετέχουν σε συζητήσεις.

Ο αλφαριθμητισμός είναι η ικανότητα ουσιαστικής χρήσης των μέσων και των διαύλων πληροφόρησης.

Γνωρίζετε ότι...

... τα παιδιά και οι έφηβοι σε όλη την Ευρώπη ζητούν από τους γονείς και τους δασκάλους να τους εκπαιδεύσουν καλύτερα για το πώς να συμπεριφέρονται με ήθος και να δείχνουν ενσυναίσθηση στον ψηφιακό κόσμο;

Το ήθος και η ενσυναίσθηση είναι σημαντικές παράμετροι στη ζωή του παιδιού σας

► Εμπλακείτε!

- Οι άνθρωποι με ενσυναίσθηση έχουν συνήθως πολύ ανεπτυγμένες δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης· παίξτε παιχνίδια με τα παιδιά σας για να ακονίσετε τις δικές τους δεξιότητες.
- Υπενθυμίστε τους ότι θα πρέπει να τηρούν τις ηθικές αξίες και στάσεις που έχουν μάθει από εσάς, είτε διαδικτυακά είτε εκτός διαδικτύου.
- Χρησιμοποιήστε ειδήσεις ή πληροφορίες στο διαδίκτυο για να ξεκινήσετε μια συζήτηση με τα παιδιά σας σχετικά με την ενσυναίσθηση.
- Επισημαίνοντας στα παιδιά σας ότι κάθε άνθρωπος είναι μοναδικός και ότι δεν σκέφτονται και δεν νιώθουν όλοι όπως εμείς, θα τα βοηθήσετε να αποδεχθούν τους εαυτούς τους και τους άλλους και να επικροτήσουν τη συνύπαρξη ποικίλων απόψεων.

► Ιδέες για τους εκπαιδευτικούς

- Μιλήστε στην τάξη για την ηθική και προτρέψτε τα παιδιά να κατασκευάσουν αφίσες που να παρουσιάζουν τους ηθικούς κανόνες που πρέπει να τηρούνται διαδικτυακά και εκτός διαδικτύου.
- Οργανώστε παιχνίδια ρόλων για να μπορέσουν τα παιδιά να προβληματιστούν για τα δικά τους συναισθήματα, καθώς και να παρατηρήσουν και να φανταστούν τα συναισθήματα των άλλων.
- Οργανώστε συζητήσεις στην τάξη για να τονίσετε ότι οι απόψεις μεταξύ μαθητών είναι συχνά διαφορετικές· αυτό θα τους βοηθήσει να μάθουν να εκτιμούν τη διαφορετικότητα.
- Συζητήστε περιστατικά εκφοβισμού ή ρητορικής μίσους στην τάξη και προτρέψτε τα παιδιά να σκεφτούν πώς να βελτιώσουν την ενσυναίσθηση.

Διδάξτε τα παιδιά σας να είναι δεκτικά απέναντι στην πολιτισμική ετερότητα και σε άλλες αντιλήψεις, πεποιθήσεις και πρακτικές.

Συμπεριλάβετε μαθήματα ηθικής και ενσυναίσθησης στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου.

Το Εγχειρίδιο «Digital Citizenship Education Handbook» παρέχει πολλές ιδέες και παραδείγματα ορθής πρακτικής για εκπαιδευτικούς και οικογένειες.

Γνωρίζετε ότι...

... η υπερπληροφόρηση που χαρακτηρίζει την εποχή μας και ο χρόνος που τα παιδιά καταναλώνουν στο διαδίκτυο μπορούν να έχουν αντίκτυπο στην υγεία και την ευημερία τους;

Προστατεύστε την υγεία και ευημερία των παιδιών σας

► Εμπλακείτε!

- Δημιουργήστε ένα οικογενειακό περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά σας θα αισθάνονται ασφαλή και θα νιώθουν την αγάπη σας.
- Αφήνετε κατά διαστήματα χειρόγραφα σημειώματα στα παιδιά σας: αυτό ενισχύει τους συναισθηματικούς δεσμούς και βελτιώνει τις γλωσσικές ικανότητες.
- Να θυμάστε ότι με την αυτοεκτίμηση τα παιδιά αποκτούν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και χειραφετούνται.
- Παιξτε επιτραπέζια παιχνίδια με τα παιδιά σας, καθώς με αυτά θα μάθουν να διαπραγματεύονται κοινωνικούς κανόνες σε ισότιμη βάση με ενήλικες που νοιάζονται για αυτά. Έτσι θα έχουν μια καλύτερη ζωή.

► Ιδέες για τους εκπαιδευτικούς

- Εξασφαλίστε μια υγιή ισορροπία μεταξύ των διαδικτυακών και των εκτός διαδικτύου δραστηριοτήτων των παιδιών.
- Οργανώστε δραστηριότητες στην τάξη οι οποίες ενδυναμώνουν τους μαθητές να ακούν, να παρατηρούν, να νιώθουν ενσυναίσθηση και να συνεργάζονται: αυτό θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν τις έννοιες της δικαιοσύνης, του δικαίου και της δεκτικότητας της διαφορετικότητας και να τις εφαρμόζουν.
- Δώστε το έναυσμα για συζητήσεις μεταξύ των μαθητών σχετικά με το χρόνο που καταναλώνουν στο διαδίκτυο και για τη σημασία που αυτό έχει για την υγεία και την ευημερία τους.

«Ο μεγαλύτερος πλούτος είναι η υγεία».

Βιργίλιος

Μάθετε τα παιδιά:

- να ακούν
- να παρατηρούν
- να έχουν ενσυναίσθηση
- να συνεργάζονται

Γνωρίζετε ότι...

... η διατήρηση μιας υγιούς ηλεκτρονικής παρουσίας και η επικοινωνία που γίνεται με σεβασμό και υπευθυνότητα αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της ψηφιακής ιθαγένειας;

Πρωθήστε τη διαδικτυακή παρουσία και επικοινωνία που χαρακτηρίζεται από σεβασμό

► Εμπλακείτε!

- Συζητήστε με τα παιδιά σας για τα εργαλεία που χρησιμοποιούν στη διαδικτυακή τους επικοινωνία και τον τρόπο με τον οποίο τα εργαλεία αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν με περισσότερο ήθος και υπευθυνότητα.
- Μαζί με τα παιδιά σας κάνετε αναζήτηση του ονόματός τους στο διαδίκτυο. Συζητήστε τα αποτελέσματα της αναζήτησης. Πώς μπορούν τα παιδιά σας να βελτιώσουν την ψηφιακή τους ταυτότητα και φήμη;
- Συζητήστε μαζί τους τον τρόπο με τον οποίο κάθε ενέργειά μας στο διαδίκτυο αφήνει ένα ψηφιακό αποτύπωμα που διαμορφώνει τη διαδικτυακή μας ταυτότητα: προτού αναρτήσουν οτιδήποτε στο διαδίκτυο, θα πρέπει να αναρωτιούνται αν θα έδειχναν ή θα έλεγαν το ίδιο πράγμα σε μία διαπροσωπική επαφή εκτός διαδικτύου.
- Υπενθυμίστε τους να ελέγχουν και να προστατεύουν τη διαδικτυακή τους παρουσία ανανεώνοντας τακτικά τις ρυθμίσεις απορρήτου στις πλατφόρμες που χρησιμοποιούν.

► Ιδέες για τους εκπαιδευτικούς

- Βρείτε τρόπους να βοηθήσετε τα παιδιά να βελτιώσουν την ποιότητα της διαδικτυακής τους παρουσίας. Ένας από αυτούς συνίσταται στο να εκτυπώσουν οι μαθητές το διαδικτυακό τους προφίλ και να το αναρτήσουν στον τοίχο της τάξης τους όπου όλοι θα μπορούν να το δουν, όπως ακριβώς θα συνέβαινε και στο διαδικτυακό κόσμο.
- Δημιουργήστε έναν οδηγό «ορθής διαδικτυακής συμπεριφοράς» (netiquette) με τους μαθητές σας για να εξηγήσετε με λεπτομέρεια τους βασικούς κανόνες συμπεριφοράς στο διαδίκτυο.
- Εξετάστε τις ρυθμίσεις ασφάλειας που υιοθετούν οι πιο δημοφιλείς πλατφόρμες στη χώρα σας και συζητήστε τρόπους με τους οποίους οι λογαριασμοί σε αυτές τις πλατφόρμες μπορούν να γίνουν πιο ασφαλείς.
- Κατεβάστε μερικά από τα ευρέως γνωστά ηλεκτρονικά μηνύματα ψαρέματος (phishing) και προτρέψτε τα παιδιά να βρουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να τα εντοπίσουν και να αποφύγουν απάτες (scams) και δόλια τεχνάσματα.

Ενδυναμώστε τα παιδιά σας να διαμορφώσουν και να διατηρήσουν την ψηφιακή τους φήμη και τις διαδικτυακές τους αλληλεπιδράσεις με θετικό τρόπο.

Η χρήση των αγαπημένων εργαλείων τεχνολογίας των παιδιών στην τάξη βελτιώνει τα κίνητρά τους και μπορεί να μετατρέψει την αίθουσα διδασκαλίας σε ένα παράθυρο στον κόσμο.

Ενεργή Συμμετοχή· Δικαιώματα και Υποχρεώσεις

Γνωρίζετε ότι...

... ο σεβασμός των ψηφιακών δικαιωμάτων και η τήρηση των ψηφιακών υποχρεώσεων αποτελούν ουσιώδη στοιχεία των ενεργών πολιτών στο διαδίκτυο;

Διασφαλίστε ενεργή και υπεύθυνη συμμετοχή

► Εμπλακείτε!

- Συζητήστε ανοιχτά με τα παιδιά σας για θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος· με αυτόν τον τρόπο θα μάθουν να εκφέρουν τις δικές τους απόψεις και να λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις των άλλων.
- Κατεβάστε τους «Ορους χρήσης» κάποιων από τις αγαπημένες τους διαδικτυακές πλατφόρμες και ελέγξτε αν μπορούν να εντοπίσουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ισχύουν για όλους τους χρήστες.
- Αν νιώθουν ότι τα δικαιώματά τους δεν γίνονται σεβαστά, δείξτε τους τρία απλά βήματα που θα πρέπει να ακολουθήσουν: να αγνοήσουν το προσβλητικό περιεχόμενο, να μπλοκάρουν τον αποστολέα και να αναφέρουν το περιστατικό στον πάροχο της πλατφόρμας.
- Ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να συμμετάσχουν σε τοπικές κοινότητες νέων· η διαπροσωπική αλληλεπίδραση είναι σημαντική για την ευημερία τους.

► Ιδέες για τους εκπαιδευτικούς

- Οργανώστε δραστηριότητες που επιτρέπουν στους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά σε ομάδες εκτός της τάξης· καλά παραδείγματα αποτελούν τα διαδικτυακά προγράμματα μαθημάτων ή τα ομαδικά σεμινάρια.
- Ζητήστε από τους μαθητές να διερευνήσουν τρόπους με τους οποίους η αθέμιτη χρήση μιας διαδικτυακής πλατφόρμας μπορεί να παρεμποδίσει το δικαίωμα ενεργούς συμμετοχής σε ορισμένες δραστηριότητες.
- Διοργανώστε στην τάξη συζητήσεις σχετικά με τη δημοκρατία και την ελευθερία της έκφρασης και επισημάνετε το λόγο για τον οποίο είναι τόσο σημαντικό να γίνεται σεβαστή η γνώμη και η άποψη όλων.
- Δημιουργήστε μαζί με τους μαθητές μια «Υπεύθυνη / Αποδεκτή Πολιτική Χρήσης» που θα χρησιμεύσει ως οδηγός για τη χρήση της τεχνολογίας στην αίθουσα διδασκαλίας και στο σχολείο.

Μάθετε τα παιδιά σας να υπερασπίζονται τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, ενώ σέβονται παράλληλα και τα δικαιώματα των άλλων.

Οι έννοιες της «δικαιοσύνης» και του «δικαίου» θα πρέπει να αποτελούν τον πυρήνα κάθε κανόνα, κάθε ευκαιρίας, κάθε συζήτησης.

«Λυδία λίθος μιας δημοκρατίας είναι η δυνατότητα του καθενός να ενεργεί ελεύθερα, στο μέτρο που δεν βλάπτει τη ζωή ή την περιουσία κάποιου άλλου.»

Μαχάτμα Γκάντι

Γνωρίζατε ότι...

... ο τρόπος με τον οποίο οι χρήστες διαχειρίζονται την ιδιωτικότητα, τα δεδομένα και την ασφάλειά τους έχει αντίκτυπο στα δικαιώματα και την ελευθερία έκφρασης όλων στο διαδίκτυο;

Ευαισθητοποιηθείτε σε θέματα ιδιωτικότητας και ασφάλειας!

► Εμπλακείτε!

- Εγκαταστήστε φίλτρα, τείχη προστασίας και λογισμικά προστασίας από ιούς στις συσκευές των παιδιών σας και δείξτε τους πώς να διαγράφουν τακτικά το ιστορικό πλοήγησής τους, προκειμένου να μειώσουν τον εντοπισμό (tracking) και να περιορίσουν τη στοχευμένη διαφήμιση.
- Υποδείξτε τους ποια από τα δεδομένα τους είναι απόρρητα και ποια μπορούν να κοινοποιηθούν με ασφάλεια και σε ποιους.
- Ελέγξτε τους «Όρους χρήσης» και την «Πολιτική απορρήτου» κάθε πλατφόρμας που χρησιμοποιούν· αυτό θα βοηθήσει τα παιδιά να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τη συγκατάθεση στην παροχή αναγνωριστικών πληροφοριών (cookies) ή δεδομένων στο διαδίκτυο.
- Παροτρύνετε τα παιδιά σας να χρησιμοποιούν ψευδώνυμα όποτε μπορούν, ώστε να προστατεύουν την ταυτότητά τους.
- Ενημερωθείτε σχετικά με το είδος των δεδομένων που συλλέγονται από συνδεδεμένα παιχνίδια και οικιακές συσκευές στο διαδίκτυο και πού αυτά αποθηκεύονται.

► Ιδέες για τους εκπαιδευτικούς

- Διοργανώστε ψυχαγωγικές δραστηριότητες μέσα από τις οποίες τα παιδιά μαθαίνουν πώς να δημιουργούν και να διαχειρίζονται ισχυρούς κωδικούς πρόσβασης στο διαδίκτυο.
- Κάντε δραστηριότητες στην τάξη οι οποίες βοηθούν τα παιδιά να κατανοήσουν ποιες πληροφορίες είναι απόρρητες, ποιες μπορούν να κοινοποιηθούν σε τρίτους και ποιες όχι.
- Συζητήστε για την ανεπιθύμητη ηλεκτρονική αλληλογραφία (spam), το ηλεκτρονικό ψάρεμα (phishing), τους ιούς, το κακόβουλο λογισμικό (malware/bots) και πώς όλοι θα πρέπει να προστατευόμαστε χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα εργαλεία.
- Καλέστε τους μαθητές να αναζητήσουν το όνομά τους στο διαδίκτυο και να συζητήσουν τα αποτελέσματα με έναν συμμαθητή τους· υπάρχει τρόπος να αφαιρέσουν πληροφορίες που δεν θέλουν να είναι ορατές στους άλλους;

Η ιδιωτικότητα, η ασφάλεια και η αυτοπροστασία στο διαδίκτυο θα πρέπει να διδάσκονται διαθεματικά μέσω διασκεδαστικών δραστηριοτήτων κατάλληλων για τις ηλικίες των μαθητών.

Μάθετε τα παιδιά σας να σκέφτονται καλά προτού κάνουν «κλικ», διότι είναι πολύ εύκολη η αποκάλυψη στοιχείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διαμόρφωση του προφίλ τους (με στόχο να τους σταλεί στοχευμένη διαφήμιση, περιεχόμενο κ.λπ.)

«Η ιδιωτικότητα είναι αδιαπραγμάτευτη και δεν θα πρέπει να αποτελεί το αντίτιμο που δεχόμαστε να καταβάλλουμε για να συνδεόμαστε απλά στο διαδίκτυο.»

Γκάρι Κόβακς

Γνωρίζετε ότι...

... η εκπαίδευση του καταναλωτή συμβάλλει στη βιωσιμότητα της οικονομίας και βελτιώνει την υγεία, την ευημερία και την ασφάλεια;

Δημιουργήστε καταναλωτική συνείδηση

► Εμπλακείτε!

- Βεβαιωθείτε ότι τα παιδιά σας κατανοούν ότι οι καταναλωτές έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις τόσο διαδικτυακά όσο και εκτός διαδικτύου.
- Στην εποχή των πιστωτικών καρτών και του διαδικτυακού καταναλωτισμού, θα πρέπει να υπενθυμίζετε στα παιδιά την πραγματική αξία του χρήματος.
- Βοηθήστε τα παιδιά σας να ερευνούν τη φήμη των ιστοχώρων που χρησιμοποιούν και να μην εμπιστεύονται στο διαδίκτυο οτιδήποτε φαίνεται πολύ καλό για να είναι αληθινό.
- Επισκεφτείτε ορισμένους εμπορικούς ιστοχώρους με τα παιδιά σας και δείξτε τους πώς να πραγματοποιούν ασφαλείς συναλλαγές· διαβάστε και συζητήστε τους όρους χρήσης για τους καταναλωτές. Είναι κατανοητοί; Είναι αρμόζοντες; Ποιες ελλείψεις παρουσιάζουν;

► Ιδέες για τους εκπαιδευτικούς

- Κάντε δραστηριότητες στην τάξη που να προωθούν τη διαδικτυακή επιχειρηματικότητα και βοηθήστε τα παιδιά να συνεργαστούν για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού, π.χ. τη δημιουργία ενός φανταστικού ηλεκτρονικού καταστήματος.
- Οργανώστε τα παιδιά σε ομάδες προκειμένου να καταρτίσουν οδηγίες για τους γονείς τους όσον αφορά την ασφάλεια στις διαδικτυακές αγορές. Μην ξεχάσετε να συμπεριλάβετε και τρόπους προστασίας από παραπλανητικές πληροφορίες και απάτες (scams).
- Συζητήστε στην τάξη σχετικά με τον βιώσιμο καταναλωτισμό και τον τρόπο με τον οποίο οι καταναλωτές μπορούν να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους και να τηρούν τις υποχρεώσεις τους τόσο διαδικτυακά όσο και εκτός διαδικτύου.

Ενδυναμώστε τα παιδιά σας να υπερασπίζονται τα δικαιώματα που έχουν ως καταναλωτές και να τηρούν τις σχετικές υποχρεώσεις τους.

Η διαδικτυακή επιχειρηματικότητα αποτελεί μέρος της καταναλωτικής συνείδησης – το διαδίκτυο προσφέρει επιχειρηματικές ευκαιρίες σε όλους.

Είναι βασικό για κάθε άτομο να κατανοεί τα δικαιώματα που έχει ως καταναλωτής προϊόντων και υπηρεσιών.

Με ποιον τρόπο μπορώ να υποστηρίξω τα παιδιά μου να αναπτύξουν τις ικανότητές τους όσον αφορά την ψηφιακή ιθαγένεια;

Με την ψηφιακή τεχνολογία, δεν είναι πάντοτε εύκολο να γνωρίζετε τις ενασχολήσεις των παιδιών σας, ούτε αν οι ικανότητές τους όσον αφορά την ψηφιακή ιθαγένεια ανταποκρίνονται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Ούτε όμως και για τα παιδιά σας είναι εύκολο. Η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να παρομοιαστεί με παγόβουνο, με τόσα πολλά υπόγεια ρεύματα (π.χ. νέες τάσεις, νέες τεχνολογίες) τα οποία μπορούν γρήγορα να σύρουν τα παιδιά σας στα βαθιά.

Οι τρεις λίστες ελέγχου που ακολουθούν μπορούν να σας βοηθήσουν να εντοπίσετε τα σημεία στα οποία τα παιδιά σας ενδεχομένως να χρειάζονται επιπλέον βοήθεια. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως έναυσμα για συζήτηση σχετικά με τις ψηφιακές δραστηριότητές τους.

● Πρόσβαση

- Γνωρίζετε το είδος των δραστηριοτήτων με τις οποίες ασχολούνται τα παιδιά σας στο διαδίκτυο;
- Κάνετε στην οικογένειά σας διαλείμματα από την τεχνολογία, σταματώντας να τη χρησιμοποιείτε κατά την ώρα των γευμάτων ή μετά από κάποια ώρα το βράδυ;
- Τηρούν τα παιδιά σας μια υγιή ισορροπία μεταξύ διαπροσωπικών, φυσικών και διαδικτυακών δραστηριοτήτων;
- Πλοηγείστε στο διαδίκτυο με τα παιδιά σας και συζητάτε μαζί τους τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να το χρησιμοποιούν με ήθος και υπευθυνότητα;
- Συζητούν τα παιδιά μαζί σας πράγματα που τα ενοχλούν στο διαδίκτυο ή κάτι που έχουν δει και τους έχει προκαλέσει δυσαρέσκεια;

● Συμμετοχή

- Πόσους διαδικτυακούς και πραγματικούς φίλους των παιδιών σας γνωρίζετε;
- Γνωρίζετε σε πόσες διαδικτυακές κοινότητες συμμετέχουν και ποια είναι τα κοινά ενδιαφέροντα που τις δημιούργησαν;
- Τα παιδιά σας δημιουργούν και κοινοποιούν δικό τους περιεχόμενο ή καταναλώνουν περισσότερο χρόνο επικοινωνώντας με φίλους, παίζοντας στο διαδίκτυο ή παρακολουθώντας βίντεο;
- Είναι καλοί ακροατές και παρατηρητές, ικανοί να κατανοούν την άποψη του άλλου;
- Ενδιαφέρονται να συζητήσουν την άποψή τους για τα κακώς κείμενα στον ψηφιακό κόσμο και τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να προσπαθήσουν να τα βελτιώσουν;

● Διά βίου μάθηση

- Πόση ώρα χρησιμοποιούν τα παιδιά σας από το χρόνο που καταναλώνουν στο διαδίκτυο για να κάνουν μια εργασία, τα μαθήματά τους ή να εξερευνήσουν νέα πράγματα (π.χ. να επισκεφτούν ένα διαδικτυακό μουσείο);
- Είναι σε θέση να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά μηχανές αναζήτησης και να συγκρίνουν τα αποτελέσματα που λαμβάνουν;
- Ποιες είναι οι αγαπημένες τους πηγές πληροφοριών, έχουν κάποια αγαπημένα ενημερωτικά κανάλια;
- Είναι σε θέση να κρίνουν ποιες διαδικτυακές πληροφορίες είναι αξιόπιστες και ποιες είναι ψευδείς ή κατασκευασμένες;
- Χρησιμοποιούν την ψηφιακή τεχνολογία στο σχολείο και για ποιο σκοπό;

Το Συμβούλιο της Ευρώπης κατάρτισε τον παρόντα οδηγό για να σας βοηθήσει να:

- ▶ κατανοήσετε καλύτερα την έννοια της ψηφιακής ιθαγένειας και πώς αυτή διαμορφώνει τη διαδικτυακή συμπεριφορά·
- ▶ συζητήσετε την ψηφιακή ιθαγένεια με τα παιδιά σας·
- ▶ προβείτε στις κατάλληλες ενέργειες προκειμένου να βοηθήσετε τα παιδιά σας να αποκτήσουν τις ικανότητες στις οποίες στηρίζεται η ψηφιακή ιθαγένεια·
- ▶ ενθαρρύνετε το σχολείο των παιδιών σας να διαδραματίσει το ρόλο που του αναλογεί στην εκπαίδευση ικανών νέων ψηφιακών πολιτών·

Άλλες εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την Εκπαίδευση όσον αφορά την Ψηφιακή Ιθαγένεια (<https://book.coe.int/eur/en>) (στα αγγλικά):

- ▶ Digital Citizenship Education Handbook (2019)
- ▶ Digital citizenship education – Volume 1: Overview and new perspectives (2017)
- ▶ Digital citizenship education – Volume 2: Multi-stakeholder consultation report (2017)
- ▶ Bullying: perspectives, practice and insights (2017)
- ▶ Parenting in the digital age – Parental guidance for the online protection of children from sexual exploitation and sexual abuse (2017)
- ▶ Internet Literacy Handbook (2017)

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στη σελίδα: www.coe.int/dce

www.coe.int

Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ο επιφανέστερος οργανισμός προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ευρωπαϊκής ηπείρου. Περιλαμβάνει 47 κράτη μέλη, 28 από τα οποία είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ένα σύμφωνο που έχει σχεδιαστεί για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επιβλέπει την εφαρμογή της Σύμβασης στα κράτη μέλη.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE